

DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
Fenomenologija	

Dėstytojas (-ai)	Padalinys (-iai)
Prof. dr. Mintautas Gutauskas	VU Filosofijos fakultetas, Filosofijos institutas, Universiteto g. 9, Vilnius

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) lygmuo	Dalyko (modulio) tipas
pirma		privalomas

Igyvendinimo forma	Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba (-os)
Auditorinė ir savarankiškas darbas	Rudens semestras	Lietuvių

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: nėra	Gretutiniai reikalavimai (jei yra): nėra

Dalyko (modulio) apimtis kredituais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	135	48	87

Dalyko (modulio) tikslas: studijų programos ugdomos kompetencijos		
Suteikti nuodugnius žinias apie fenomenologijos principus, fenomenologijos raidą ir kryptis, pagrindines sąvokas ir tyrimų specifiką. Išmokyti analizuoti sąmonės struktūras, kūniškumą, intersubjektyvumą, kultūros fenomenus remiantis fenomenologijos metodais. Seminarai turi tapti sąmonės refleksijos pratybmis.		
Dalyko (modulio) studijų siekiniai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
Orientuotis fenomenologinėje literatūroje, probleminiuose laukuose, žinoti pagrindines sąvokas ir metodus.	Paskaitos, seminarai	Egzaminas ir seminaro darbas.
Savarankiškai nagrinėti tokias fenomenologijos temas kaip patirtis, sąmonės struktūros, kūniškumas, intersubjektyvumas, kultūros fenomenai, etc.	Paskaitos, seminarai.	Egzaminas ir seminaro darbas.
Analizuoti, suprasti ir kritiškai vertinti pagrindinius fenomenologijos tekstus. Suprasti tekstų probleminį lauką, pagrindinius argumentus, fenomenologinio aprašymo pobūdį.	Fenomenologijos tekstų studijos, teksto pristatymo rengimas, diskusijos seminare	Seminaro darbas: aktyvus dalyvavimas ir pranešimas
Taikyti fenomenologijos metodus savo aplinkos analizei.	Teksto pristatymo rengimas, diskusijos seminare	Seminaro darbas: aktyvus dalyvavimas ir pranešimas

Temos	Kontaktinio darbo valandos							Savarankiškų studijų laikas ir užduotys	
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai	Praktika	Visas kontaktinis	Savarankiškas darbas	Užduotys
1. Fenomenologijos sampratos, fenomenologijos „žemėlapis“. Fenomenologijos santykis su kitomis filosofijos kryptimis ir kitais mokslais. Fenomenologijos pirmtakai R. Descartes ir I. Kantas.	2						2		
2. Fenomenologijos pradžia: E. Husserl. Fenomenologijos kaip naujo ir griežto mokslo idėja. Fenomenologija kaip transcendentalinė filosofija. Pozityvizmo ir psichologizmo kritika. Beprielaidiškumo siekis. Natūralios ir natūralistinės nuostatų suspendavimas. Fenomenologinė redukcija ir fenomenologijos „principų principas“. Fenomenologinė deskripcija.	4		2				6	4	E. Husserl, <i>Karteziškosios meditacijos</i> , p. 7-35. Dalis studentų ruošia pranešimą (teksto pristatymą).
3. Grynosios sąmonės struktūros: E. Husserl. Fenomenų laukas ir transcendentalinis <i>ego</i> . Sąmonės intencionalumas, <i>noesis</i> ir <i>noema</i> . Prasmės konstitucija. Laikinė sąmonė: retencija, protencija ir pirminė impresija. Aktyvios ir pasyvios sintezės.	2		2				4	4	E. Husserl, <i>Karteziškosios meditacijos</i> , p. 41-63.
4. Intersubjektyvumo teorija. Objektyvaus pasaulio konstitucijos problema. <i>Alter ego</i> konstitucija ir kito sąmonės prieinamumo problema. Bendrumo matmenys – poravimas, empatija, intersubjektyvi „gamta“, kultūros pasaulis, <i>Lebenswelt</i> .	2						2		
5. Hermeneutinis skiepas fenomenologijai: M. Heidegger. Beprielaidiškumo kritika ir filosofo įmestis. Fenomenologijos <i>logos</i> pobūdis. Būties mąstymas ir fenomenų lauko išplėtimas. Egzistencinis ir istorinis matmenys. Pasaulio sampratos. Supratimo struktūros: daiktų parankumas, prasmės konstitucija, išankstinis supratimas, interpretacija.	4		2				6	4	M. Heidegger, <i>Being and Time</i> , § 14-15.
6. E. Finko fenomenologinė antropologija. Žmogaus pasaulio struktūra ir pamatiniai žmogiškosios egzistencijos fenomenai – mirtis, darbas, valdžia, meilė ir žaidimas.	2		2				4	4	E. Fink. Laimės oazė, p. 13-56.
7. Kūniškumo fenomenologija: M. Merleau-Ponty. Fenomenologijos paradoksalumas. Fenomenų laukas, kūno schema ir kūnas kaip veiksmo projektas. Intersubjektyvumas ir tarpkūniškumas. Normalumas ir realybės konstitucija.	4		2				6	4	M. Merleau-Ponty, <i>Juslinio suvokimo fenomenologija</i> , p. 120-145

8. Etinis posūkis fenomenologijoje: E. Levinas. Patirties intencionalumo kritika. Kito transcendencija ir pasisavinimo problema. Ontologijos kritika ir etinis santykis su kitu. Levino kritika, patirties struktūrų transformacijos po Levino, svetimybės fenomenologija: B. Waldenfels.	4		2				6	4	B. Waldenfels <i>Phenomenology of the Alien</i> , p. 21-34.
8. Fenomenologija sociologijoje. Tikrovės daugialypumas: A. Schutz. Kasdienybė kaip tikrovė <i>par excellence</i> : P. Berger, T. Luckmann. Patirtis ir technologijos. Medijuota patirtis: J. Tomlinson.	4		4				8	8	P. L. Berger, T. Luckmann, <i>Socialinis tikrovės kontravimas</i> , „Žinojimo pagrindai kasdieniame gyvenime“, p. 33-65. J. Tomlinson, <i>Globalizacija ir kultūra</i> , „Tarpininkaujamas bendravimas ir kultūrinė patirtis“, p.157-186.
9. Eko-fenomenologija ir antropocenas. „Skalės efektai“ ir kasdienė patirtis globalių procesų kontekste. Šiukšlių fenomenologija. Gyvūno klausimas fenomenologijoje.	4						4		
Pasiruošimas pranešimui (teksto pristatymui).								8	
Pasiruošimas egzaminui, papildomos literatūros studijos.								47	
Iš viso	32		16				48	87	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Egzaminas	50	Egzaminų sesija	Egzaminas vyks raštu. Studentai gaus du klausimus iš skirtingų temų. Gerai orientuojasi fenomenologijos problematikoje; gerai susipažinęs su šaltiniais, aiškiai supranta pagrindines sąvokas, tezes ir argumentaciją; dėsto sklandžiai, nuosekliai, gerai taiko žinias įvairių fenomenų analizei – 5 balai. Neblogai orientuojasi fenomenologijos problematikoje; žino šaltinius, supranta pagrindines sąvokas, tezes ir argumentaciją; dėsto nuosekliai, taiko žinias įvairių fenomenų analizei – 4 balai. Vidutiniškai orientuojasi fenomenologijos problematikoje; žino šaltinius, supranta pagrindines sąvokas ir tezes; dėsto nuosekliai - 3 balai. Silpnai orientuojasi fenomenologijos problematikoje; supranta tik keletą sąvokų ir tezių – 2-1 balai.
Aktyvus darbas seminaruose	30	Seminaruose semestro metu	Sumuojamas balas. Bus vertinama: išmanymo ir kompetencijos demonstravimas nagrinėjant, aiškinantis ir sprendžiant problemas; kūrybiškumas analizuojant sąmonės struktūras ir įvairius fenomenus.
Pranešimas seminare – teksto pristatymas.	20	Seminaruose semestro metu	Pristato pagrindines problemas, pagrindines tezes ir argumentaciją, dėsto nuosekliai, dalykiškai, formuluoja esminius klausimus, kūrybiškai parenka pavyzdžius arba imasi fenomenų analizės – 2 balai. Atpažįsta pagrindines problemas, pristato pagrindines tezes ir argumentaciją, dėsto dalykiškai, supranta medžiagos ir žinių taikymo galimybes – 1.5 balo.

			Atpažįsta ir pristato tik pagrindines tezes, dėsto daugmaž nuosekliai – 1 balas.
--	--	--	--

Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidimo vieta ir leidykla ar internetinė nuoroda
Praivaloma literatūra				
D. Moran	2000	<i>Introduction to Phenomenology</i>		London: Routledge
M. Gutauskas	2010	<i>Dialogo erdvė. Fenomenologinis požiūris</i>		Vilnius: VU leidykla
E. Husserl	2005	<i>Karteziškosios meditacijos</i>		Vilnius: Aidai
M. Heidegger	1990	<i>Being and Time</i>		Oxford: Basil Blackwell
E. Fink	2018	<i>Laimės oazė</i>		Vilnius: Apostrofa
M. Merleau-Ponty	2018	<i>Juslinio suvokimo fenomenologija</i>		Vilnius: Baltos lankos
P. L. Berger, T. Luckmann	1999	<i>Socialinis tikrovės konstravimas</i>		Vilnius: Pradai
J. Tomlinson	2002	<i>Globalizacija ir kultūra</i> („Tarpininkaujamas bendravimas ir kultūrinė patirtis“).		Vilnius: Mintis
B. Waldenfels	2011	<i>Phenomenology of the Alien</i>		Northwestern University Press Evanston, Illinois
Papildoma literatūra				
A. Mickūnas, D. Jonkus	2014	<i>Fenomenologinė filosofija ir jos šešėlis</i>		Vilnius: Baltos lankos
D. Zahavi	2012	<i>The Oxford Handbook of Contemporary Phenomenology</i>		Oxford University Press
H. Spiegelberg	1960	<i>The Phenomenological Movement</i>		Springer
D. Jonkus	2009	<i>Patirtis ir refleksija: fenomenologinės filosofijos akiračiai</i>		Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas
D. Bacevičiūtė	2016	<i>Praeiga ir pertrūkis. Fenomenologinės laiko sampratos transformacija</i>		Vilnius: LKTI
M. Gutauskas	2016	„Husserlio ir Heideggerio ginčas dėl fenomenologijos“	Problemos Nr. 89	Vilnius: VU leidykla.
M. Gutauskas	2021	<i>Žmogus ir gyvūnas</i>		Vilnius: VU leidykla.
D. Zahavi	2014	<i>Self and Other. Exploring Subjectivity, Empathy, and Shame</i>		Oxford university press
A. Schutz	1962	<i>Collected Papers. Vol. I. The Problem of Social Reality</i>		Hague: Nijhoff
Sh. Gallagher, D. Zahavi	2008	<i>The Phenomenological Mind</i>		Routledge: London, New York